

**Fletushke e Seksionit Letrar
te ShK Shqiptare "MIGJENI"
Glasilo literarne sekcije
KD Albancev "MIGJENI"**

403668

ALTERNATIVA

1

**Ljubljana, junij 1989
qershor 1989**

PO FILLOJMË...

Sot kur në duart tona kemi këtë fletushkë me pretendime që të bëhet një revistë letrare e kulturore e vërtetë, nuk mund të mos përkujtojmë veten tonë, kohëngjë po e lindë këtë Shoqatë kulturore me emrin e poetit të mirënjohur shqiptar. Shoqata Kulturore, Shqiptare "MIGJENI" në Lubjanë është shprehje e nevojës dhe e dëshirës së kahmotshme të shqiptarëve të numërt të këtij qyteti sidhe gatishmërisë e shtytjes fisnike të njerëzve më eminentë të jetës kulturore e shoqërore të Sllovenisë, të cilët në çastet e vështira që po përjetojnë bashkatdhetarët tanë në Kosovë, Maqedoni e Mal të Zi, gjetën e po gjejnë forcë të ngriten mbi propagandën e egër që vazhdon të na paraqesë në një hije të keqe që nuk përkon me karakterin tonë nacional...Sllovenët tanimë e kanë të qartë se nuk jemi ne ata që duhet të turperohemi para historisë.

Eshtë një kënaqësi kur këtu shqiptarëve u bëhet e mundshme të themelojnë Shoqatën e tyre kulturore kur në askund në Jugosllavi nuk lejohet një gjë e tillë, përkundrazi ato janë mbyllur dhe nuk ka shenja se do të hapen në një të ardhshme të afërt. Prandaj falënderimet tona janë gjithëshqiptare dhe obligim që të ngremë një urë të parrënueshme midis dy popujve tanë, urë që do të shërbejë si shembull i shkëlqyeshëm i mirëkuptimit e solidaritetit.

Fletushka do të dalë një herë në muaj në të dy gjuhët, shqip e sllovenisht, dhe do të jetë një sofër ku do të shtrohen ata që bëjnë hapa të parë dhe ata që tanimë janë të sprovuar në artin letrar. Në fletushkën që i dhamë emrin ALTERNATIVA, do të gjejnë teren mendimet më të ndryshme për artin e shoqërinë e që shquhen me porosi universale.

Filluam, pra! Na priftë e mbara!

Salih Kabashi

TOREJ ZAČENJAMO...

Danes, ko končno držimo v rokah to glasilo - ki bi ga v prihodnosti radi spremenili v pravi literarno-kulturni časopis - moramo spregovoriti tudi o trenutku, v katerem se rojeva naše kulturno društvo, imenovano po znanem albanskem pesniku.

Albansko kulturno društvo MIGJENI v Ljubljani je izraz potreb in dolgoletnih želja Albancev, ki živijo v tem mestu. Ne smemo pa pozabiti niti na solidarnost in spodbudo znanih kulturnih in družbenih delavcev Slovenije v najbolj težkih trenutkih, ki jih preživljajo naši rojaki na Kosovu, v Makedoniji in Črni gori. Slovenski prijatelji so se postavili po robu podivjani propagandi, ki nas stalno prikazuje v najmračnejših barvah. Slovencem je postalo jasno, da nismo Albanci tisti, ki bi se morali sramovati pred zgodovino.

Zadovoljni smo, da nam je tu, v Ljubljani omogočena ustanovitev kulturnega društva, da lahko kulturno delujemo, medtem ko v drugih republiških prestolnicah podobnim društvom zapirajo vrata, za njihovo ponovno delovanje pa ni nobenih pravih perspektiv.

Zaradi vsega tega kot Albanci čutimo dolžnost, da zgradimo most med našima dvema narodoma, most, ki bo proti vsakršnemu rušenju, ki bo služil le razumevanju in solidarnosti.

Naše glasilo bo izhajalo enkrat na mesec v dveh jezikih, albanščini in slovenščini. Ustvariti bo skušalo prostor, v katerem bodo našla svoje mesto tako literarna besedila kot tudi vse demokratične in odprte ideje in zamisli.

Ravno zaradi tega smo našemu glasilu dali ime ALTERNATIVA! Strani Alternative bodo odprte tako že uveljavljenim peresom kot novim posameznikom, ki bodo imeli kaj povedati.

Torej, začeli smo. Srečno...

Salih Kabashi

PO 1121/85 3

Migjeni

Pesmi neizpete

V meni globoko spijo neizpete pesmi,
ki se od radosti in trpljenja še niso zbudile,
spijo in čakajo drugih, srečnejših dni,
ko se bodo pele brez muke in strahu, da bi izbruhnile.

V meni globoko pesmi živijo kot maske...
Jaz pa sem vulkan, ki utišán spi,
in moja lava čaka samo na te dni
da jim dá najlepše, trajajoče barve.

Ali bo prišel dan pesmi, da se zbudijo?
Ali se nam mogoče spet posmehujejo vekovi?
Ne! ne! Dnevi svobode se že vidiijo
in čutijo se (alegoričnega) Sonca valovi.

Pesmi moje, relikvije moje,
ki se še niste dotaknile nobenega srca,
samo jaz se z vami (otročko) veselím v dvoje,
jaz, zibelka vaša, tudi vaš grob mordá.

prevod Nikolla Berishaj

Kangët e pakëndueme

Thellë në veten time flejnë kangët e pakëndueme
të cilat ende vëjtja as gëzimi s'i nxori,
të cilat flejnë e presin një ditë ma të lumnueme
me shpërthye, m'u këndue pa frigë e pa zori.

Thellë në veten time kangët e mia jesin...
e unë jam vullkan që fle i fashitun,
por kur të vijë dita të gjitha kam me i qitun
në një mijë ngjyra të bukra që nuk vdesin.

Por a do të vijë dita kangët me u zgjue?
Apo ndoshta shekujt me ne prap po tallen?
Jo! jo! Se liria filloi me lulzue
dhe e ndjej nga Dielli (alegorik) valën.

O kangët që fleni reliktet e mia
q'ende s'keni prekur as një zemër të huej,
vetëm unë me ju po kënaqem si fëmia
unë- djepi juej; ndoshta vorri juej.

Milosh Gjergj Nikolla – MIGJENI

Milosh Gjergj Nikolla - Migjeni ni samo eden velikih albanskih literarnih ustvarjalcev dvajsetega stoletja, ampak je tudi simbol tragične usode albanskega naroda in njegovega boja za človeško, socialno in nacionalno svobodo.

Rodil se je leta 1911 v Shkodëri (Skadru), umrl pa v tujini, v kraju Torre Pellice pri Torinu v Italiji leta 1938. V svojem kratkem življenju sicer ni napisal po obsegu velikega opusa, vendar pa je njegovo pisanje neizbrisljivo zaznamovalo albansko književnost med obema vojnama. Pisal je v težkem obdobju fevdalnega režima kralja Zoguja. Študiral je v kraljevini Jugoslaviji (Bitola) in kot nadarjenemu dijaku so mu ponudili štipendijo za nadaljni študij. Štipendijo pa je zavrnil in se raje vrnil v "albanske gore". Ob tem naj dodamo le to, da je starojugoslovanška kamarila zrušila albansko demokratično vlado Fana Nolija in sama ustoličila fašistoidno oblast kralja Zoguja. In prav Migjeni je bil pesnik in pisatelj, ki je, kot bi rekel Cankar, stal v areni življenja in s svojo srčno krvjo pričeval o zatiranju svojega naroda.

S tem da si je Kulturno društvo Albancev v Ljubljani nadelo ime MIGJENI, je počastilo pesnika in njegovo delo, obenem pa poudarilo, da hoče tudi v slovenskem, prijateljskem okolju ohranjati in razvijati albansko kulturo, ki jo nekateri hočejo zatreti in ponižati za vsako ceno in z vsakršnimi sredstvi, tudi najbolj skrajnimi.

SK

Skupno preživetje

Pozdravljam ustanovitev časopisa KD Albancev Migjeni!
Upam, da bodo mogli v njem zabeležiti svoje človeške in državljanske probleme med bivanjem v Sloveniji - in tudi širše, v jugoslovanskem prostoru!

Menim, da bo ta časopis pomemben tudi za nas, Slovence, da ob tem, ko se zavzemamo za slovensko nacionalno suverenost in državnost, ne bi spregledali in pozabili ljudi, ki govorijo drug jezik oziroma druge jezike, so morda drugačni od nas in imajo morda drugačne probleme in interese od nas, a so primarno ljudje, ki živijo med nami. In da bi živeli tudi z nami, jih moramo poznati in jim dopustiti njihovo človeško in državljansko enakopravnost. Zato bi bilo dobro, če bi tudi drugi ne-Slovenci (drugih nacionalnosti) ustanovili svoj časopis (ali časopise). Če in ko se že zavzemamo za demokracijo, je prav, da omogočimo tudi vsem ne-Slovincem polno možnost njihovega državljanskega (kulturnega, socialnega, političnega) uveljavljanja, kajti nacionalna suverenost brez demokracije in brez dopustitve človekovih in državljanskih pravic za vse ljudi ne glede na njihovo nacionalno pripadnost, politično prepričanje... je šovinizem.

Upam, da bodo iskanja in pisanje novega časopisa v albanskem in slovenskem jeziku človeško in nacionalno strpno, da bodo delovali v duhu človeške in (med)nacionalne sprave.

Spomenka Hribar

Ekzistencë e përbashkët

Pershëndes mhemelimin e revistës së ShK të Shqiptarëve "MIGJENI"! Besoj se do të kenë mundësi që në të ti shënojnë problemet e veta njerëzore e qytetare gjatë jetës në Slloveni- edhe më gjerë, në hapësirën jugosllave!

Kujtoj se ajo revistë do të jetë e rëndësishme edhe për ne sllovenët që, kur përpigemi për sovranitet nacional slloven e për shtetësi, të mos harrojmë njerëzit që flasin gjuhë tjetër apo gjuhë tjera, që dallojnë nga ne e që kanë probleme e interesime tjerafare nga ne, po që në rend të parë jenë njerëz, që jetojnë midis nesh. E të jetojnë me ne, duhet t'i njohim dhe t'u lejojmë barazi njerëzore e qytetare. Kështu do t'ishte mirë që edhe jo-sllovenë tjerë (kombësi të tjera) tënxjerrin revista të veta. Nëse angazhohemi e kur angazhohemi për demokraci, është drejt të bëjmë të mundshëm njëherit gjithë jo-sllovenëve mundësi të plotë të realizimit qytetar, kulturor, social e politik, ngaqë sovraniteti nacional pa demokraci e moslejm të të drejtave të njeriut e të qytetarit për të gjithë njerëzit pa marrë parasysh përkatësinë nacionale bindjet politike...është shovinizëm.

Besoj e kërkesat e shkrimet e revistës së re në gjuhën shqipe e sllovene do të jenë njerëzisht e në aspekt nacional të darueshme, se do të veprojnë në frymë të pajtimit njerëzor e (ndër)nacional.

Spomenka Hribar

Mogoče se bo ob tej priložnosti spomnil še kdo, da je eno prvih slovníc albanskega jezika napisal Slovenec. Nič ne de, če se bo: podatek je tako zelo daleč onstran strasti in sovraštva, da je sam po sebi lep in vreden omenjanja. Bolj kot kakršnokoli modrovanje govori namreč o tem, kako samoumevno prehajajo kulturna dejanja sem in tja, celo čez najbolj nenavadne meje. Zdaj se oglaša albanska ustvarjalna misel v Ljubljani, podobno samoumevno; pozdravljamo jo v vsem, kar nosi v sebi plemenitega in zbliževalnega.

univ. prof. dr. Matjaž Kmecl

Ndoshta, me këtë rast, do të kujtohet edhe ndokush se nje prej alfabatave të para të gjuhës shqipe i ka shkruar Slloveni. Asgjë edhe po u kujtua: e dhëna është aq larg pasioneve e armiqësisë sa vetëvetiu është i bukur dhe i denjë të përmendet. Më shumë se çfarëdo profecie flet në të vërtetë për atë, se si vetëvetiu përshkohen veprimet kulturore poshtë lartë, bile nëpër kufijtë më të panatyrshëm. Tashmë u paraqit mendimi krijues shqiptar në Lubjanë, vetvetiu e ngjashëm; ta përshëndesim në gjithë ç' bart në vete fisnike e afruese.

prof. dr. Matjazh Kmecël

SHKOLLA E DEMOKRACISË

Tashmë disa gjenerate të shqiptarëve kanë marrë rrugën e kurbetit për ta siguruar ekzistencën e vet dhe të familjeve të tyre. Disa zanate të caktura kurbetçare janë bartur familjarisht brez pas brezi ndërsa shumica është kënaqur me çfarëdo pune, e këto kryesisht kanë genë nga më të rëndat. Më parë kurbetçiu shqiptar kudo e ka bartur mbrojtjen mbrojtëse të shpirtit autokton. Kjo nuk ka qenë nostalgji as mosadaptim i gastrabajterit, por një zgjedhje e vetëdijësuar se në vend të huaj do të qëndrojë vetëm trupi, ndërsa shpirti në vendlindje.

Si kurbetçi shqiptari ka qenë gjithnjë i vyeshëm dhe kursimtar. Zakonisht nuk ka lejuar të mposhtet nga sprovat e jetës në vetmi ose të shkojë pas të këqijave. Punëdhënsit i kanë çmuar lart vetitë e tij. Detyrat i ka kryer pa bëzajtur, duke i gjasuar çen'es së çuditshme heshtake e ekzotike që jeton në mileun urban e industrial, por refuzor të inkuadrohet edhe shpirtërisht në të. Ka ndodhur shpesh se pas shume viteve nga kurbeti është kthyer me po atë shpirt dhe me po atë bindje me të cilat është nisur në vend të huaj.

Natyrisht, kurbetçiu shqiptar nuk ka refuzuar çdo komunikim. Përkundrazi, gjithnjë e ka përvetësuar gjuhën e mjedisit ku ka punuar. Kjo është vërejtur sidomos në Slloveni, ku ardhacakët e tjerë shpesh kanë refuzuar të heqin dorë nga gjuha e vet.

Njëzet vitet e fundit kurbetçiu nisi të ndyshojë, sikurse ndryshuan edhe krahinat jugosllave nga të cilat ata lëviznin. Ndonëse edhe sot motivi kryesor për kurbet është skamja, shqiptari më nuk është si breshka që gjithkund e bart guaskën mbrojtëse të tradicionalizmit të vet. Ai sot është bërë kureshtar, por edhe atë e kanë shndërruar në objekt të kureshtjes.

Pas ngjarjeve të vitit 1981, e deri më sot, shqiptari analizohet me vëmendje, përcillet çdo hap i tij, dyshohet në të, bëhen hetime rreth tij; si u nënshtrohet edhe maltretimeve të ndryshme, deri te ato më drastiket. Edhe nëse do të dëshironte nuk do të mundte të sillej më si ajo genie ekzotike që mbyllet në guaskën

e vet, sepse kjo do ta bënte edhe më të dyshimtë.

Prandaj kurbetçiu shqiptar sot detyrohet të hapet, të japë përgjigje ndaj sprovave të shumta. Ai e kuptoi se hapja dhe lirimi nga tradicionalizmi janë më se të nevojshme edhe për vendlindjen e tij të rrezikuar. E kuptoj identiteti kulturor kombëtar nuk mund të mbrohet me mbyllje në kështjellën, gjegjësisht në geton e tradicionalizmit dhe të folklorizmit, porse lypset hapje e vazhdueshme ndaj botës; lëvizje drejt arenës së gjerë të interaksioneve kulturore që e karakterizojnë epokën bashkëkohore. Ai tashmë e kuptoi se përvoja e të tjerëve si dhe bartja e tyre sjell begati, e jo, siç ka menduar më parë se është akt tradhtie dhe tjetërsimi. Ashtu siç mësoi të barte teknologji të reja, tani bart edhe përvojat e demokracisë industriale dhe politike.

Shkëlzen Maliqi

Vse več rodov Albancev odhaja delat na tuje, da bi omogočili obstanek sebi in svoji družini. Pri nekaterih se določeni zdomski poklici prenašajo v družini iz roda v rod, drugi pa delajo vse, kar je pri roki, ponavadi najtežja dela.

Poprej je albanski zdomec nosil povsod s seboj obrambni oklep domačijskega duha. To ni bila le gastarbajterska nostalgija in neprilagojenost, marveč zavestna odločitev, da bo s telesom na tujem, z duhom pa pri domačih.

Albanec je bil prizadeven in varčen delavec, ko je prišel drugam. Navadno se ni dal zapeljati skušnjavam in pregreham samskega življenja. Pri delodajalcih je bil cenjen. Ukaze je izpolnjeval molče. Malce čuden se jim je zdel le zato, ker se je po opravljenem delu hitro zaprl v svoj svet in postal molčeče, eksotično bitje, ki živi v urbanem, industrijskem okolju, a se ne mara tudi duhovno vključiti vanj. Zato se je pogosto dogajalo, da se je z dela na tujem - čeprav je tam preživel po več let - vrnil popolnoma nespremenjen, s tako duhovno konstitucijo, kot je odšel.

Seveda Albanec ni zavračal vseh komunikacij, temveč se je praviloma hitro naučil jezika okolja, v katero je prišel delat. To je še posebej opaziti v Sloveniji, kjer drugi prišleki kažejo težnjo, da bi obdržali svoj jezik.

Zadnjih dvajset let so se albanski zdomci začeli spreminjati, ker je tudi njihov dom - jugoslovanske pokrajine, v katerih živijo - začel postajati drugačen. Čeprav je tudi danes predvsem stiska tista, ki ga žene s trebuhom za kruhom, Albanec ni več želva, ki povsod prenaša varovalni oklep svojega tradicionalizma. Postal je zvedav, obenem pa je tudi sam predmet radovednosti.

Zaradi dogodkov od leta 1981 naprej ga zdaj javno secirajo, postal je predmet sumničenj, nenehnih preiskav, pa tudi blažjih ali ostrejših oblik šikaniranja. Četudi bi hotel, se ne bi mogel obnašati kot eksotično bitje in se zapirati v svojo lupino, saj prav to povzroča še hujši sum.

Albanski zdomec se je danes prisiljen odpirati, se odzivati na izzive. Dojel je, da je odpiranje in opuščanje tradicionalizma neizbežno tudi njegovemu ogroženemu domu. Dojema, da kulturne identitete Albancev ni več mogoče braniti z zapiranjem v trdnjavo tradicionalizma in folklorizma, marveč z odpiranjem v svet, s stopanjem v širno arena kulturnih interakcij, značilnih za sodobni čas. Zaveda se, da je vpijanje in prenašanje tujih izkušenj prednost, ne pa dejanje odpadništva in izdaje. Tako kot se je učil novih poklicev in tehnologij, zdaj ve, da se mora učiti in prenašati tudi izkušnje politične in industrijske demokracije.

Shkëlzen Maliqi

Všeč mi je naslov ALTERNATIVA. Zde se mi normalen za časopis albanskih pisateljev v Sloveniji. Alternativa v še starem, nepolitičnem pomenu in rabi govori o izbiranju med vsaj dvema različnima stvarima, torej o možnosti in vsekakor o različnosti: kako bogati, usodni in v današnjem življenju lahko celo nevarni besedi! In že je tu politični in naš, slovenski in jugoslovanski kontekst pomena besede alternativa. Pomeni predvsem in najbolj človekove pravice in svoboščine, prizadevanje za svobodo mnenja, izražanja, argumentiranja in uveljavljanja temeljnih bivanjskih pravic in svoboščin - torej pluralizem. Kar pa je nujno in po logiki stvari same, posameznik, individuum kot enakopravna in spoštovana, upoštevana entiteta nasproti množici, kolektivu, ideji ideologije, državi, razredu, partiji, narodu, cerkvi in kar je še podobnih "večnih" večin, ki jim večne "manjšine" - posamezniki zmeraj motijo red in mir.

Precej Albancev srečujem na ulici, v prodajalnah, povsod so, ne le v mestu, vsi govorijo zelo lepo slovenščino. Vljudni so, prijazni, vendar nikakor ne zgovorni, še najmanj o sebi. Lahko bi rekel, da več zvem iz medijev o Albancih na Kosovu, kot o teh, ki živijo tu in se tiho držijo, komaj opazno, a vztrajno, zase. Njihove oči - najmanj, kar lahko zapišem in da ne bi zvenelo literarno - niso vesele. Vem nekaj o bridkosti, s katerimi jim ni prizanešeno tam doli na Kosovem, vendar ali se jim bridkost nabira in zastira v očeh tudi tu? Naj mi o tem pripoveduje "Alternativa". V njej se bodo njihovi pisci zagledali v "našem ogledalu", toda to bo tudi hkrati naš pogled v njihovem. Kaj bomo zagledali, kakšne se bomo spoznali? Morda pogrešajo in obžalujejo nekatere vrednote, ki jim mnogo pomenijo, pa so tu najbrž že davno izginile, razpadle. Kakšni smo videti brez njih? Lahko spodbudimo in ponudimo kakšne druge vrednote? "Alternativa" naj bo tak prostor spoznavanja različnosti, možnosti, obojestranskega izmenjavanja vrednot. Naj omogoča pričevanja o usodnih izbirah - za enkratnega posameznika kot dragoceno alternativo, za upajočo možnost. "Alternativa" je tudi slovenska alternativa.

Vemo Taufer

Më pëlqen emri Alternativa. Më duket i natyrshëm për revistën e shkrimtarëve shqiptarë në Slloveni. Alternativa qysh në kuptimin e saj të vjetër e jopolitik si dhe në përdorimin e saj flet për zgjedhjen e së paku dy gjërave të ndryshme, don të thotë për mundësinë e posepo dallimet: sa të begatshme, vendimtare e për jetën e sotme bile fjalë të rrezikshme! Dhe ja ku është këtu konteksti ynë, slloven e jugosllav i konceptit të fjalës alternativë. Para së gjithash don të thotë më të mirat të drejta e liri, angazhim për liri të mandimit, të shprehjes, argumentimit e ardhjes në shprehje të të dejtave e të lirive themelore qenësore - pra të pluralizmit.

Çka është e nevojshme e sipas logjikës së gjërave vetë, vehtja, individi si entitet i barabartë e i nderuar, i marrë parasysht karshi masës, kolektivit, Idesë së ideologjisë, shtetit, klasës, partisë, popullit, kishës e të sa "amshimeve" të amshueshme, të cilave "pakicat" e përherëshme- individët gjithmonë ua prishin rendin e rehatinë.

Plot shqiptarëtakoj në rrugë, në shitore, kudo janë, jo vetëm në qytet, të gjithë e flasin bukur sllovenishten. Janë të njerëzishëm, të përzemërt, jo fjalëshumë, sidomos për vetveten. Mund të them se më shumë vesh për shqiptarët në Kosovë sesa për këta të këtushmit që këtu jetojnë mbahen qetë, veçsa duken, por qëndrueshëm për veten. Sytë e tyre - çka mund të shkruaj e të mos tingëllojë letrarisht - nuk janë të gëzueshëm. DI diçka për helmin që u shkaktohet atje poshtë në Kosovë, veçse mos u mglidhet e i kaplon ai pikëllim edhe këtu? Le të ma thotë këtë ALTERNATIVA. Në të, shkrimtarët e tyre do të shihen "pasqyrën tonë", porse njëherit do të jetë edhe shikim yni në të tyre. Çfarë do të shohim, çfarë do të jemi për njëri-tjetrin? Ndoshta kërkojnë e gjakojnë disa vlera, që u janë rëndësishme, po që këtu mbase janë zhdukur kaherë, kanë tretur. SI dukemi pa to? A mund të grishim a të ofrojmë vlera të tjera? ALTERNATIVA le jetë hapësirë e tillë e njohjes së dallimeve, mundësi e këmbimit të ndërsjelle të vlerave. Le të mundësojë dëshmi mbi zjedhje të - për individin e njëhershëm si alternativë e çmuar, si mundësi e besueshme. "Alternativa" është njëherit alternativë sllovene.

Veno Taufer

ME FAT!

Sono nato e cresciuto a Capodistria(Koper), vivendo la mia infanzia tra genti, lingue e culture che in quella città istriana svuotata dall'esodo del dopoguerra, venivano -negli anni '50- da tutte le parti. Il mio vicino di casa era albanese; giocavamo, litigavamo, ci divertivamo e parlavamo in sloveno, italiano,... come veniva. Sono cresciuto in un ambiente che nazionalista non poteva essere, in una famiglia di ideali "internazionalisti". Per anni ho creduto che questo paese -la Jugoslavia- fosse una specie di paradiso terrestre, soprattutto per le minoranze. Poi ho visto scomparire la mia etnia, ho sentito che nel Kosovo il "paradiso" ha bisogno di galere sempre più grandi, che quanti la pensano diversamente, vengono detti "controrivoluzionari". Nell'81 sul Kosovo sapevamo meno di niente, oggi invece ne sappiamo un po' di più. Sono convinto, che lì a soffrire sia soprattutto la dignità umana, sia essa albanese, serba, rom.... Se oggi l'uomo albanese ha unicamente il diritto di tacere nella propria lingua, questa è illibertà per tutti. E' il precedente che è inaccettabile, domani potrebbe toccare ad un altro.

Ecco perché saluto la nascita di "Alternativa", convinto di salutare il primo giornale libero e indipendente degli (e per gli) Albanesi di Jugoslavia. Più che un saluto è un augurio di vederlo ben presto liberamente letto e diffuso anche a Priština, Prizren, Belgrado...

"Alternativa" per il popolo albanese, ma anche per tutti quanti aspirano ad una civiltà fondata sulla tolleranza, il rispetto del diverso e il pluralismo. Me fat, amici albanesi.

Franco Juri

ME FAT!

Rodil sem se in odrasel v Kopru (Capodistria), otroštvo sem preživel med ljudmi, ki so v petdesetih letih prihajali od vsepovsod v to istrsko mesto, izpraznjeno po eksodusu ob koncu vojne. Moj sosed je bil Albanec; igrala sva se in prepirala, zabavala sva se in govorila po italijansko, po slovensko kakor je pač naneslo. Zrasel sem v okolju, ki ni moglo biti nacionalistično, v družini idealnih "internacionalistov". Leta in leta sem verjel, da je ta dežela - Jugoslavija - nekakšen zemeljski raj, še posebej za manjšine. Potem sem bil priča temu, kako moj narod počasi izginja, slišal sem, da ta "raj" na Kosovu potrebuje vse večje in večje ječe, saj so tisti, ki mislijo drugače, označeni za "kontrarevolucionarje". Leta 1981 nismo o Kosovu vdeli nič, prav nič, danes pa vemo marsikaj. Prepričan sem, da danes na Kosovem trpi predvsem človeško dostojanstvo, najsi bo albansko, srbsko, romsko Če je danes edina pravica Albanca pravica do molka v lastnem jeziku, je to nesvoboda za vse. Je nesprejemljiv precedens, ki jutri lahko zadene koga drugega.

In zato pozdravljam rojstvo Alternative, prepričan, da pozdravljam prvi svobodni in neodvisni časnik Albancev in za Albance v Jugoslaviji. To ni le pozdrav, temveč še v večji meri želja, da bi ga mogli čimprej svobodno brati in razpečevati tudi v Prištini, Prizrenu, Beogradu

Alternativa za albansko ljudstvo, a tudi za vse tiste, ki stremiti k skupnosti, utemeljeni na strpnosti, spoštovanju drugačnosti in pluralizmu. Me fat, albanski prijatelji.

Franco Juri

Najprej je treba v tej državi ukazati specialistom za ubijanje, naj streljajo na ljudstvo, potem se šele zgane naša vest, vsaj tukaj v Sloveniji, in šele potem se spomnimo, da obstaja v tej državi tudi še kakšno drugo, ne samo naše kulturno sporočilo, še kakšen drug narod, od katerega se lahko kaj tudi naučimo. Toda v to verjamemo že manj.

Tragično je, da se tega ne zavedajo niti celi narodi v tej naši državi. In kakšna je ta popotnica temu kulturnemu društvu in komu govori? Priznam, da bolj nam, kot pa tistim, ki ga ustanovljajo.

Peter Božič

Së pari duhet dhënë urdhër specialistëve për vrasje, që të shtijnë në popullin se ashtu preket ndërgjegjia jonë, bile këtu në Slloveni, dhe vetëm athëherë kujtohemi se në këtë shtet ekziston edhe farë mesazhi tjetër kulturor pos tonit, edhe ndonjë popull nga i cili mund të mësojmë diçka. Porse kësaj i besojmë më pak.

Eshtë tragjike se kjo shoqatë themelohet pas aso ngjarjesh, edhe më tragjike është se kjo nuk u kujtohet popujsh të tërë në këtë shtet tonin. Dhe çfarë është kjo bashkudhëtare kësaj shoqate kulturore dhe kujt i flet. E pranoj, më shumë ne se këtyre që e themelojnë.

Peter Božič

EKZISTENCË E PËRBASHKËT

Në kohën kur gati nga të gjitha anët sulmohet, fyhet e etiketohet kultura, historia, etnosi, gjuha dhe qenia kombëtare shqiptare; kur terrori i brdhë i unitarizmit bën çmos duke përdorur edhe metodat më staliniane për t'ia ngushtuar hapësirën shpirtërore-kulturore dhe për ta shndërruar në një oazë madhe vetmie - lajmi se në atdheun e kolosëve: Presherenit, Cankarit, Zhupançiqit dhe shumë të tjerëve d t'i bëjë hapat e parë edhe një fletushkë në gjuhën shqipe, më gëzoi dhe, në këtë moment, nuk mund të fsheh patetiken time për këtë gjest më se njerëzor.

Për një çast ky lajm më ktheu në të kaluar dhe ma kujtoi Kopitarin e famshëm, i cili rrugëve të Vjenës me ditë e vite i kishte dëgjuar këngët epike shqiptare nga kurbetçinjtë e shumtë shqiptarë që, si në ditet e solme, i binin poshtë e përpjetë Evropës për të ekcipientuar e deshmuar qenien e tyre. Dhe Kopitari nuk ishte i vetmi slloven që interesohej për kulturën, gjuhën, historinë e etnosin e popullit shqiptar. J, pra, pas sa e sa dekadash ajo dëshirë e tyre ndoshta, që e kuptoj si triumf të shpirtit demokratik të popullit slloven kultivuar me shekuj, bëhet një realitet: njerëzit dhe popujt mund t'i afrojnë vetëm mirëkuptimi ndër-njerëzor e ndërkultural. Fatkeqësisht në disa mjedise tona nacioni demokraci, shenjë e qytetërimit, ka zënë të zbehet. Pse?

Dalja e kësaj fletushke në gjuhën shqipe më trimëron dhe më bën të besoj në lirinë e ekzistencën tonë të përbashkët.

Ali Podrimja

SKUPNO PREŽIVETJE

V času, ko skoraj z vseh strani napadajo, žaliyo in etiketirajo kulturo, zgodovino, jezik in nacionalno bit Albancev, ko beli teror unitarizma počne vse - in pri tem uporablja tudi najbolj stalinistične metode - da bi jim zožil kulturni in duhovni prostor in jih stlačil v veliko oazo izolacije, v geto, v tem času me je novica, da bo v domovini literarnih velikanov, kakršni so Prešeren, Cankar, Župančič in drugi, začel izhajati list v albanščini, tako razveselila, da nisem zmožen skrivati čustev, ki so me obšla zaradi te humane poteze.

Novica me je za trenutek vrnila v preteklost. Spomnil sem se slavnega Kopitarja, kako je na dunajskih ulicah ob raznih priložnostih srečeval albanske zdomce, ki so tudi takrat, tako kot danes hodili, po celi Evropi s trebuhom za kruhom, da bi si zagotovili existenco in dokazali, da so sposobni za življenje. Od teh zdomcev je Kopitar slišal albanske epske pesmi. Kopitar seveda ni bil edini Slovenec, ki se je zanimal za kulturo, jezik, zgodovino in etnično poreklo albanskega naroda.

In to, kar so si stari želeli, je danes postalo resničnost. Vse to dojemam kot zmagoslavje demokratičnega duha slovenskega naroda, ki je že tako dolgo kultiviran. Ljudi in narode lahko zbliža samo medčloveško razumevanje in ohranjanje stalnih kulturnih vezi. Na žalost je v nekaterih naših okoljih pojem demokracije kot civilizacijskega dosežka začel bledeti in izgubljati smisel. Zakaj?

Izid tega lista v albanščini me opogumlja in krepi v meni vero v svobodo in skupno preživetje.

Ali Podrimja

Albanski narod je danes v Jugoslaviji v vseh pogledih v skrajno težkem položaju. Na Kosovu mu hočejo kos za kosom odvzeti avtonomijo, v Makedoniji proti njim sprejemajo rasistične zakone. Naravnost povedano: V Jugoslaviji Albanci dejansko živijo kot drugorazredni državljani. Zapirajo jim šole, decemirajo njihovo humanistično in tehnično inteligenco, jih vsevprek zaslišujejo, maltretirajo in pošiljajo v zapore in konfinacijo. Ta politika je globoko nečloveška, obenem pa tudi kratkovidna in preprosto bebasta. Nedvomno se bodo Albanci prej ali slej spet pridobili svojo nacionalnost in individualno suverenost, toda za kakšno ceno!

Dandanes si nihče več v Jugoslaviji ne more mašiti oči in mižati pred kosovsko tragedijo. Vsi smo soodgovorni, v našem imenu pošiljajo na Kosovo tanke in specialne odrede. Skrajni čas je, da se slovenska uradna in neuradna politika končno odločno postavi po robu vse bolj cinično odkritim poskusom dckcnčnega zatrtja naših albanskih sodržavljanov. Položaj je že tako tragičen, da se Albanci še edinole v Sloveniji in deloma na Hrvaškem počutijo vsaj približno znosno. Ustanovitev albanskega kulturnega društva MIGJENI je sicer skromna, a vendar možnost, da bodo po eni strani Albanci sproščeneje zadihali in se čutili kot normalna skupnost, po drugi strani pa se bo tudi slovenska javnost ovedela, da v tem okolju živijo tudi drugi.

Jaša L. Zlobec

Populli shqiptar është sot në Jugosllavi në të gjitha aspektet në një gjendje jashtëzakonisht të rëndë. Në Kosovë duan pjesë-pjesë t'ia marrin autonominë, në Maqedoni kundër tyre nxjerrin ligje raciste. Thënë shkurt: në Jugosllavi shqiptarët praktikisht jetojnë si qytetarë të rendit të dytë. Ua mbyllën shkollat, ua decemojnë intelegjencien humanitare dhe teknike, pa përjashtim i marrin në pyetje, i keqtrajtojnë dhe i burgosin e i konfinojnë. Kjo politikë është thellësisht jonjerëzore, shkurtparëse e thjeshtë imbecile. Padyshim se shqiptarët heret a vonë do ta fitojnë sovranitetin e vet nacional e individual, porse me çfarë çmimi!

Sot e kësaj dite kurrkush në Jugosllavi nuk mund të mbyll sytë e të hesht para tragjedisë kosovare. Të gjithë jemi bashkëpërgjegjës, ngase në emrin tonë dërgohen në Kosovë tanke e njësi speciale. Është çasti i fundit që politike zyrtare dhe jozyrtare sllovene përfundimisht dhe vendosmërisht t'i vihet ndesh përpjekjeve gjithnjë më të hapura e cinike të shtypjes përfundimtare të bashk-atdhetarëve tanë shqiptarë. Pozita është tashmë aq tragjike sa shqiptarët vetëm në Slloveni e pjesërisht në Kroaci ta ndjejnë veten pakashumë të lirë. Themelimi i shoqatës kulturore Migjeni është mundësi modeste, porse prapeseprap mundësi që në njërin anë shqiptarët të frymojnë lirshëm e të ndjehen si bashkësi normale, e në anën tjetër opinioni slloven të kuptojë se në këtë ambient jetojnë edhe të tjerët.

Jasha L. Zlobec

Masat e jashtëzakonshme

KOSOVA - REPUBLIKË

Kryesia e tashme e Jugosllavisë javën e kaluar e vazhdoi masat e jashtëzakonshme (gjendje e jashtëzakonshme, masa të posaçme-terma që as tani, nuk i sqaruan), të cilat e mëparshmja i aplikoi kundërligjshëm, Kuvendi Fëderativ në bazë të dezinformatës së anëtarit të kryesisë së mëparshme, Mojsovit, i aprovoi, më qllim që më lehtë të pranohen ndryshimet e dyshimta kushtetuese në Kosovë. Mbështetje për tu vazhduar masat e tilla janë "paraqitje të reja nga pozita të nacionalizmit e të seperatizmit shqiptar, në të cilat ka edhe elemente terrorizmi". Poashtu Kryesia konstatoi se bashkëjetesa e kombeve e kombësive në Kosovë varet nga aksione të gjera e të menduara mirë politike. Po çfarë janë ato aktivitete?

Po pranuar pohimin e Milosheviqit se populli serb edhe pse i dehur nga fitoret, nuk do të qëndrojë në vend, mund të mendojmë se do të bëjë edhe më tutje hapa të tjerë të dehur fitimtarë dhe do ta rregullojë fizionominë e botës në përshtatje të syve të tij. Është e vërtetë se ilaçi më i mirë për të mposhtur mamurllëkun pasi të jeshë bërë tapë një ditë më parë, është të vazhdosh pijen edhe më tej (kushdo që ka pirë ndonjëherë e di atë fjalën se pyka-pykën e shtyn), kështuqë bota ndrron e përshtatet sipas dëshirave tua. Po e bëre këtë për shkak të alkoholit të tepërt të pirë, është, çështje individuale, aniqë një veprim i tillë nuk është në perputhje me bontonin. Problemi lind kur asaj pamje të shtrembëruar të botës i bashkohet dëshira politike për të rregulluar jetëra të tjera, si dhe gatishmëria e atyre që kanë fuqi që të ndihmojnë në atë drejtim. Përafërsisht në pozitë të tillë jemi sot jo vetëm në Kosovë po në gjithë Jugosllavinë.

Masa e fundit e Kryesisë vërteton këtë. Të sëmurit, i cili sipas të gjitha gjasave, nuk ishte aq i sëmurë, ju përcaktua ilaç i gabueshëm. Mjeku në vend se pas kontrollit të ri të përcaktojë sëmundjen e vërtetë e ta ndërrojë diagnozën e me të barërat, pohon se vetëm doza e ilaçit (helmit-sepse dimë se çdo ilaç është njëherit helm) është e paktë, shërimi i shkurtër. Prandaj shton ilaçet e vazhdon mjekimin. Deri tek kontrolli tjetër kur

do të përsëritet e njëjta gjë. Natyrisht se i sëmuri një shërimi të tillë heret a vonë do ti nënshtrohet. Fajtor, merret vesh, nuk do të jetë mjeku po ai që përzihet në punën e tij.

Si ta kuptojmë ndryshe marrjen e vazhdimin e masavnë Kosovë? Tërë ditën para se të vazhdoheshin masat e jashtëzakonshme, dëgjuam përmes radios se në Prishtinë e vende tjera janë dukur parulla, si: "Kosova-Republikë", "Poshtë Milosheviqi" e të ngjashme, çka ishte si parapërgatitje për atë masë. E dimë pikë për pikë se vazhdimi i masave të jashtëzakonshme dhe gjithë asaj që përcjell atë (diferencimi-hedhja vetëm e intelektualëve shqiptarë e të ekonomistëve në rrugë, izolimi e burgosja prap vetëm e shqiptarëve, realizimi i ligjeve të apartheidit mbi punësimin pa konkurs të serbëve e të malaziasve, mbi pensionimin para kohe të arsimtarëve shqiptarë, emrat e të posalindurve, mbi vërtetimin për vlerat moralo-politike për punësim e shkollim, etj., etj..) vetëm se do ta shtojë numrin e parullave të tilla e të ngjashme, elementet e terrorizmit do ta humbin pjesën elemente, do të shtohet frika e urrejtja midis popujve në Kosovë, ngaqë njëra palë do të ndjehet e shtypur e tjetra e paprekshme, serbët e malaziasit do të shpërngulen edhe më tej, etj. Këto, mirret vesh, do të kërkojnë prapë vazhdimin e ashpërsimin e masave të jashtëzakonshme...

Politika e tillë është e sukseshme vetëm për arritje të një qëllimi qëndrimit në pushtet vetëm me ndihmën e armikut të brendshëm a të jashtëm. Se ekzistimi i armikut (me kontroll informatash e indoktrinim total) është metoda më e thjeshtë e mbajtjes në pushtet të atij pushteti që popullit të vet nuk di e nuk mundet t' i ofrojë asgjë, ngaqë mbështet në ideologji joreale duke parë botën me sytë e pijanecit, siç e ka përshkruar Orweli. E vërtetë është se kanë kaluar nga ajo kohë pesë vite. Deshe s'deshe duhet të këndellesh.

Çfarë t'i porosis atëherë Kryesisë së Jugosllavisë? Të shohë më në fund se i sëmuri nuk është edhe aq i sëmure, se lëngon veçse nga disa sëmurje fëmijësh që duhet t'i tejkalojmë të gjithë

pó deshëm të jetojmë. Ashtu si duhet ta kemi të qartë se fëmija nuk ka asgjë të keqe poqese i vjedh dhe fshehtas lexon farë literature pornografike, edhe politika jugosllave duhet ta ketë të qartë se është krejt e natyrshme për akëcilën shoqëri demokratike kur sheh në mur parullën KOSOVA - REPUBLIKË!

Dnevnik, 13 qershor 1989.

Matjash Hanzhek

Përkthei: SK

Zahvaljujemo se Dušanu Sivcu, ki je tehnično uredil ALTERNATIVO, in vsem drugim, ki so tako ali drugače pripomogli k izidu našega glasila.

UREDNIŠTVO

Falenderojmë Dushan Sivcin, që e përgatiti teknikisht ALTERNITIVEN si dhe të gjithë të tjerët, që ashtu apo kështu ndihmuan daljen e fletushkës sonë.

REDAKSIA

Ali PODRIMJA

FAJTOR ËSHTE SHQIPTARI

Fajtor është shqiptari
që merr frymë
e ec në këmbë"

Unë që pi medikamente për qetësim
e tërë kohën gjuaj miza
në Nevojtores

Fajtor është shqiptari
që shkryen gruan e vet
e familjen time shqetëson

Mollën që s'e arrin dora ime
në degën më të lartë
me fjalë të vdekura që mbushi Pusin

Fajtor është shqiptari
që s'ekzistojnë më shumë Turqi
më shumë Amerika Norvegji

Gulagu që është aq larg

Që më zgjidhën e më lëshuan
të nuhas pas tij
A nuhatet vdekja

Fajtor është shqiptari
më shumë që nuk ha
e nuk fus gjumë sy

Kanalizimi ynë që plasi
e Katakombet e Ballkanit
u rrënuan

Fajtor është shqiptari
që vizaton fytyrën e vet nën hënë
e thyen dritare e trazon ujin e ndotë

që flet shqip që ha shqip që dhihet shqip

Fajtor shtë shqiptari
shqiptari është fajtor
për të gjitha rëniet e mia

Edhe për dhëmbin tim të prishur
edhe për buzëqeshjen time të ngrirë
prandaj prandaj PLUMB

Ha ha ha
ha ha
ha

Fal të qofsha Zoti im

KDAJ BOŠ SPREGOVORIL O ALI PODRIMJA

Na dlani ugaša zvezda
naravnost v oči nas gledaš in požiraš
tvojega hrbta nikoli nismo videli o Ali Podrimja

Stojiš pod mrzlim nebesom in molčiš že leta
še verjameš
v človeka

Ime ti ponarejajo
priimek in podpis in rojstni list
ime očeta matere prednikov rodni kraj
otroške pravljice igrače
heroje žalostinke praznike

Tvojemu jeziku staremu in rodu
se rogajo
s hudourniki črnih laži

Ti pa molčiš o Ali Podrimja
še verjameš
v človeka

V mračnih izbah v kletih srednjeveštva
snujejo elaborate pošastne etikete prekletstva
hajke pregone selitve
divji lov

Sveče gori in se utrnejo diši kadilo kapljajo besede telesa
skrivnosti

z glavo v torbi na tuje hodijo otroci
žena tke sukno in ga para
v Stolpu iz papirja

Ti pa molčiš o Ali Podrimja
še verjameš
v človeka

Daljša se senca nad glavo vrane na nebu krokarji
svetle kodre si razčesavaš
z grudo prsti v nedrih
na dolgo dolgo pot se podajaš .

V mondeni Evropi si Albanais
Arbreš v Italiji Arvanitas v Grčiji
v Turčiji hvala bogu Arnavt
v Ameriti konzervirano meso
in nič več in nič več

Kdo ve koliko jeziko govori tvoj bog

Ti pa molčiš o Ali Podrimja
še verjameš v človeka

Ampak ampak
kdaj bo končno spregovoril človek
ali pa se moraš najprej roditi

Prevod: Jaša Zlobec

Dane ZAJC

KARAXHA I MADH

Karaxha i madh i bërlyket mëngjesit.

Karaxhë, cilin thërret?

Kullosat janë të lëshuara.

Majat janë boshe.

Bosh janë gropat.

Boshe si jehonë e thirrjes tënde.

Karaxha i madh i bërlyket mëngjesit.

Thua spërkat gjak i rëndë i zi

në piptha pishash të vrugëta.

Thua se sipër pyllit në lindje

hapet në mëngjes

syri gjak i karaxhës.

Karaxhë i madh, kë thërret?

Eshtë kënaqësi të dëgjosh

si kthen jehonë

thirrja jote heshtake?

Karaxhë, pa gjak është mëngjesi.

Zëri yt përplasat gropash

si tufë e hallakatur

sorrash të zeza.

Askush s' dëgjon vetminë tënde.

Asnjërin s' e ngop

me gjak të zi të zërit tënd.

Hesht, karaxhë i madh i zi.

Karaxha i madh i bërlyket mëngjesit.

Dielli në lindje mpreh

sopatën vezulluese të kasapit.

Nga sllovenishtja: Salih KABASHI

Veno TAUFER

PËRBALLË ZGAFELLËS

i përllamë eshtrat tanë
deri tek bardhësia klithëse
shtruar në zgafellën babaxhane
bukurinë e egër të bolshevikut plak

përcjellës thatanikë shtrojmë
në varr edhe armët e tij të harlisura
me dhëmbë të pikëllimit sapo të mprehur

o do të thyhen arkivole sysh
me boshësi të zeza
do të vërsulën
gentë e tërbuar

gentë e tërbuar
që i ulërujnë nënës
në shpirtin tonë

ç do rrahje zemre
do të nxjerrë
cuba të rinj të çartur

Nga sllovenishtja: Salih KABASHI

Libra të rinj

Nove knjige

KOSOVA-SERBIA-JUGOSLAVIA

(botim i KRT-it, Lubjanë 1989)

Libri në shqyrtim është në të vërtetë një përmbledhje kontributesh shkencore të parashtruara brenda dy ditësh (më 12 e më 13 janar të k.v.) në një nga sallat e Cankarjev Domit në Lubjanë. Në pjesën e dytë të librit janë të dhënat e një hulumtimi shkencor të kryer nga Varianta e nga KRT-i e Mladina. Është e tepërt të flasësh për vlerën shkencore të librit. Mjafton të kujtojmë se brenda fageve të tij ndeshemi me një sërë emrash kulminativë të shkencës kosovare, sllovene e jugosllave: Fehmi Aganin, Muhamedin Kullashin, Rudi Rizmanin, Gani Bobin, Branko Horvatin, Hivzi Islamin e Rexhep Ismajlin e të tjerë. Kumtesat që ishtruan në atë tubim e që kanë gjetur vendin e tyre në libër, trgojnë sa i nevojshëm është një kundrim shkencor problematikës kosovare e cila siç dihet është e përmytur me paragjykime e pseudoshkencë që thënë butë bie erë shovinizmi brutal.

Edhe Shkëlzen Maliqi, Slobodan Samarxhiq, Isuf Berisha, Lev Krefti, Lino Veljak e Jasha Zlobec e sidomos rezultatet e prezentuara nga hulumtimi i disponimit të opinionit në Kosovë trgojnë ashtu siç dëshmuar ngjarjet e shkurti e gjakderdhja e marsit, JO-në e MADHE E TË ZËSHME PUSHTETIT TË MILLOSHEVIQIT? JO-në QË E MORI VESH GJITHË BOTA.

Në fund: B l e n i e l e x o n i s i d h e p ë r h a p n i k ë t ë l i b ë r s e m e k ë t ë p ë r h a p n i t ë v ë r t e t ë n p ë r K o s o v ë n , S e r b i n ë e J u g s l l a v i n ë .

P.S. Pjesëmarrësi në Tubimin e përmendur shkencor, linguisti i shquar shqiptar, përkthyesi e profesori universitar, Rexhep Ismajli, sot e kësaj dite gjendet i izoluar diku në Serbi...Pse? Përgjigjen para opinionit demokratik duhet ta japë politika uni(tariste)ke e Republikës serbe dhe xhonshqiptarët në ish-krahinën autonome.

Salih Kabashi

Pri Časopisu za kritiko znanosti sta izšli prvi dve knjigi iz trilogije Srbija in Albanci (v srbohrvaščini). Prva knjiga obravnava politiko Srbije do Albancev v obdobju 1878-1914, druga pa v obdobju 1913-1945. Tretja knjiga, ki je tik pred izidom, naj bi po obljubah založnika segla do današnjih dni.

Avtorji iz Beograda - zaradi lastne varnosti so ostali anonimni - so knjigi pospremili z ironičnim posvetilom: "Svi navedeni izvori u ovoj knjizi su srpski i dostupni su svakom građaninu Beograda, npr. članu Narodne ili Gradske biblioteke." Delo je namreč sestavljeno iz samih citatov iz srbskega tiska in iz srbskih knjig, od Dimitrija Tucovića pa vse do Vladimirja Dedijerja in Dimitrija Bogdanovića, da zloglasnih memorandumov Vase Čubrilovića niti ne omenjamo. Vsekakor bi bilo avtorjem nemogoče očitati, da so črpali iz sovražnih, velikoalbanskih virov. Knjigi sta v vsakem pogledu pretresljivi: na osnovi dokumentov lahko bralec z grozo spremlja stoletno trpljenje albansekga naroda tako na Kosovu kot v Albaniji. Srbski imperializem, ki je doživel prvi vrh v albanskih vojnah, se ni nikoli odrekel svojim ekspanzionističnim načrtom. Najhuje so jo pri tem nedvomno odnesli prav Albanci. Ko boste prebrali to knjigo oziroma trilogijo, se ne boste več mogli sprenevedati, da ne veste, kakšne so korenine kosovske tragedije.

Jaša L. Zlobec

Ky libër i vogël me njëzetë e tri poezi, edhe po të mos u ishte kushtuar pikërisht "Minatorëve kosovarë", nga diksioni e pjesërisht leksiku i tij, do të qartësonte se "Gjarpëri nën gur" i kushtohet atij trolli të mjerë. Shtytja themelore inspiruese, kësisoji, është aktualiste, bile edhe natyraliste (fotografia në kopertinë!), mirëpo midis atyre poezive, të shkruara, siç duket, në tronditje të çastit që afron me afektin, mëkot do të kërkonim lëndë politike a sociale, aq më pak kategori të qarta ideologjike. E vetmja kornizë e këtij intervenimi poetik është humanizmi, formë e dukurisë së tij janë tmerritja dhe solidariteti autentik. Dhe duhet shtuar menjëherë: ndjesia në këto poezi të Kozincit s'është sentiment që gjakon referenca populiste, por është akuzë e pjekur dhe e balancuar, e cila, filluar në rrafshin e ngjarjeve, arrin kornizat e tij civilizuese e mitologjike. Aq sa ajo është vënë në realitet të drejtëpërdrejtë politik, për aq është ngritur në rrafsh simbolik të keqes brutaliteti i saj. Për këtë arsye metaforika e Kozincit nuk mundëson lexim tjetërfare të "Dramës kosovare", porse këtë dramë e vendosë në distancë historike që pranon një gjyqtar të vetëm - njerzishmërinë.

Duhet thënë diçka. Kozinci në shumicën e poezive nuk flet nga pozitativat e subjektivit të vetës së parë, a kur megjithatë rrëmbehet, atë e bën në atë mënyrë që të shihet qartë edhe drama intime e subjektivit, ku janë në dispozicion "iluzionet e humbura" të dramës që ka besuar në historinë. Mu për këtë arsye "Gjarpëri nën gur" është një takim i pasforcuar me një përpëlajtje vetanake e mbiindividuale; në të dy rastet kemi të bëjmë me lindjen e deziluzionit. Pozitivë të këtillë, këtë përfolje të intimes e të historisë, poezia sllovene, ka pasur vetëm në kohërat më të eksponvara të sajë.

Peter Kollshek

Së shpejti:

Fjalor bashkëkohor SHQIP-SLLOVENISHT e SLLOVENISHT-SHQIP

Pas më se 70 vjet jetese në jugosllavitë e para e pas luftës, i riu Nikollë Berishaj në shtator të këtij viti del me fjalorin e lartëshënuar, që padyshim paraqet një ngjarje të rëndësishme jo veç për autorin porse për gjithë kulturën shqiptare. Fjalori në fjalë përmban 12.000 fjalë sllovene e 11.000 shqipe çka assesi nuk flet për mangësinë e shqipes për 1000 fjalë... Mbi njëmijë shprehje nga jeta e përditshme sllovene-shqiptare, janë ndihmesë edhe për kureshtarit si për shkencëtarin. Libri në fjalë do të jetë ndihmesë si për shqipfolësin ashtu për sllovenin kureshtar për shqipen.

Libri, fjalori, del në shtator dhe e boton CANKARJEVA ZALOŽBA. Pra, nga shtatori, do ta kemi më lehtë, apo jo!!!

SK

V kratkem bo pri založbi KRT izšla študija Martina Berishaja MEDNARODNI POMEN PRIZRENSKE LIGE. Naj za začetek objavimo samo dva kratka odlomka iz recenzij.

"(...) Iz sorazmerno dokaj močno členjenega programa raziskave, kot je razviden in vsebinskega kazala, izstopajo naslednji sklopi problemov: oblikovanje ideje o albanski avtonomiji znotraj turškega imperija in vloga notranjih ter zunanjih dejavnikov, odprtje vzhodne krize in njeno mesto na Berlinskem kongresu, nastanek Prizrenske lige in odmevi nanjo v mednarodnem okolju. Izvedbo tega programa moramo oceniti kot pregledno, razumljivo, argumentirano in koherentno. (...)"

"(...) S to knjigo bomo v Sloveniji končno dobili strokovno informacijo o zgodovinskem razvoju, ki bo ob zgodovinski vednosti vključevala tudi marksistični pristop k nacionalnemu vprašanju albanskega naroda v devetnajstem stoletju, Knjiga bo poleg javno informativne imela tako tudi posebno strokovno in politično vrednost in bo gotovo vzbudila širok interes. (...)"

Avtorja recenzij sta prof. dr. Vlado Benko in dr. Lev Kreft

Odbor za zaščito človekovih pravic na Kosovu

Këshilli për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në Kosovë

Hočemo takšno skupnost, v kateri bodo vsi ljudje živeli v svobodi, miru, slogi in enakopravnosti - ne glede na spol, vero, nacionalnost in politično prepričanje. Danes na Kosovu ni ne svobode ne miru ne enakopravnosti.

Stopnja civiliziranosti posamezne državne skupnosti se danes v svetu meri po tem, kolikšne pravice imajo manjšine. Dolžnost večin je, da manjšini omogoča varno in v vseh pogledih svobodno življenje. Do nobene odločitve v zvezi z manjšino ne sme priti brez njene volje ali celo proti njej. Albanci so pri nas manjšina tako v Jugoslaviji kot v SR Srbiji. Srbi in drugi narodi so manjšina na Kosovu. Eni in drugi so torej v dvojni vlogi, zato bi morali biti medsebojna strpnost in razumevanje še toliko večji.

Vsi vemo, da na Kosovu že dolgo ni tako. Medčloveški in mednacionalni odnosi postajajo iz leta v leto, iz dneva v dan slabši. Vse bolj se množijo elementarne kršitve osnovnih človekovih pravic. Zaradi tega smo hudo zaskrbljeni, pa naj so kršene pravice Črnogorcev ali Albancev, Srbov ali Romov, Hrvatov ali Muslimanov. Ni pomembna nacionalnost, pomembni so ljudje. Zato si bo naš odbor prizadeval dokumentirano opozarjati na vse kršitve človekovih pravic na Kosovu. Kosovo je v tem trenutku pri nas najhujša rana kršitev človekovih individualnih pravic in pravic narodov, in že kaže svoje neposredne vplive na celo državo. Prizadevanje za človekove pravice terja od nas, da vso svojo energijo in pozornost posvetimo prav najbolj bolečemu delu v državi. Prepričani smo, da lahko le pravna država, ki ne diskriminira nobenega svojih državljanov in nobene nacionalne skupnosti, normalizira razmere na Kosovu.

Pozivamo vse ljudi dobre volje, vsa društva in vse organizacije po celi Jugoslaviji, ki soglašajo z našimi izhodišči, naj se pridružijo našemu odboru.

Ljubljana, 15.3.1989

Iniciativna skupina za Odbor za zaščito človekovih pravic na Kosovu

Kolektivni člani:

1. Odbor za varstvo človekovih pravic,
2. Svet za pravičnost in mir pri slovenski medškofovski konferenci,
3. Debatni klub 89,
4. Delovna skupina za mirovna gibanja pri RK ZSMS,
5. Sekcija za kulturo miru pri ŠKUC,
6. Društvo likovnih umetnikov iz Zveza društev likovnih umetnikov Slovenije,
7. Radio Študent,
8. Univerzitetni komite ZSMS Ljubljana,
9. Univerzitetni komite ZSMS Maribor,
10. Delovna radikalna skupina za združene države Evrope pri RK ZSMS,
11. Jugoslovanska skupina Mednarodne helsinške federacije za človekove pravice,
12. Socialdemokratska zveza Slovenije

PROGRAM

I shoqatës kulturore të shqiptareve »MIGJENI« të Ljubljanes

Shoqata vepron në gjashtë seksione:

- seksioni letrar
- seksioni muzikor
- seksioni dramës
- seksioni i përkthyesve
- seksioni sportiv
- seksioni informativ.

Pasqyrë pak më e përafërt e veprimit të seksioneve.

1. SEKSIONI LETRAR

Seksioni letrar do të organizojë mbrëmje letrare me anëtarët e vet, me shkrimtarët shqiptarë e me krijues të kulturës nga vendi dhe bota, me shkrimtarë sllovenë e me krijuesit kulturor nga vendi dhe bota, me shkrimtarë e krijimtarë të kulturave të tjera nacionale nga vendi e bota.

Seksioni letrar do të nxjerrë një herë në muaj fletushkën ku do të pasqyrohet puna e Shoqatës si dhe do të botohen tekste të anëtarëve të vet, të bashkëpunëtorëve e të musafirëve të Shoqatës.

Seksioni letrar do të organizojë tribuna e mbrëmje në të cilat do të marrin pjesë shkrimtarë, punëtorë kulturorë e publikë nga Sllovenia, vendi e bota. Do të jenë ato paraqitje letrare si dhe biseda për kulturën e për aktualitetet nga politika e kultura me theks zhvillimi e pozita e kulturës shqiptare në Jugosllavi e në botë. Seksioni do të ngrisë një bibliotekë shoqërore me libra shqiptarë e me vepra të rëndësishme nga letërsia sllovene, botërore si dhe nga letërsitë e popujve të tjerë jugosllavë.

Seksioni do të organizojë promovimin e risive letrare nga letërsia shqiptare e sllovene. Do të organizojë edhe ekspozita piktorësh e skulptorësh shqiptarë. Do të mbahen sipas rastit edhe mbrëmje solemne letrare me rastin e ngjarjeve me rëndësi nga kultura shqiptare e sllovene.

Seksioni në punën e tij do të bashkëpunojë me Shoqatën e Skrimtarëve Sllovenë, me Lidhjen e Organizatave Kulturore e me shoqata të tjera simotra.

2. SEKSIONI MUZIKOR

Seksioni muzikor do të përgatisë e do të organizojë paraqitje për anëtarët e vet e për lubjanasit, do të shkojë edhe në vise të tjera të Sllovenisë ku do të shfaq muzikë burimore, popullore e zbavitëse. Do të organizojë, për anëtarë të vet e për musafirë, pjesëmarrje grupesh e shoqërisht kulturore-artistike.

Seksioni muzikor do të organizojë promovimin e pllakave e të kasetave të grupeve muzikore nga Sllovenia e nga vise të tjera të Jugosllavisë.

3. SEKSIONI I DRAMËS

Seksioni i dramës do të organizojë e do të shfaq drama e recitale për anëtarë të Shoqatës, musafirë e banorë të Lubjanës. Me programet e veta do të vizitojë edhe vende të tjera nëpër Slloveni e Jugosllavi.

4. SEKSIONI I PËRKTHYESVE

Seksioni i përkthyesve do të merret me përkthimin e letërsisë e të beletristikës nga shqipja në sllovenishte dhe anasjelltas me c' rast do të bashkëpunojë me Shoqatën e Përkthyesve Letrarë të Sllovenisë, do të përgatisë tekste të nevojshëm dygjuhësor për punën e Shoqatës dhe informimin e anëtarëve të tij.

(Që nga fletushka e tutje).

5. SEKSIONI SPORTIV

Seksioni sportiv në kuadër të mundësive të tij do të formojë ekipe futbollit, basketbollit etj.. Ato ekipe do të jenë pjesëmarrëse në gara të ndryshme e kampionate regjionale si dhe do të organizojë gara të ndryshme me raste festash të ndryshme. Brenda seksionit sportiv do të themelohet edhe grupi i shahistëve, ngase mendohet se në lokalet e Shoqatës do të jenë në dispozicion disa garnitura shahu. Natyrisht se do të organizohen turne shahu.

6. SEKSIONI PËR INFORMIN

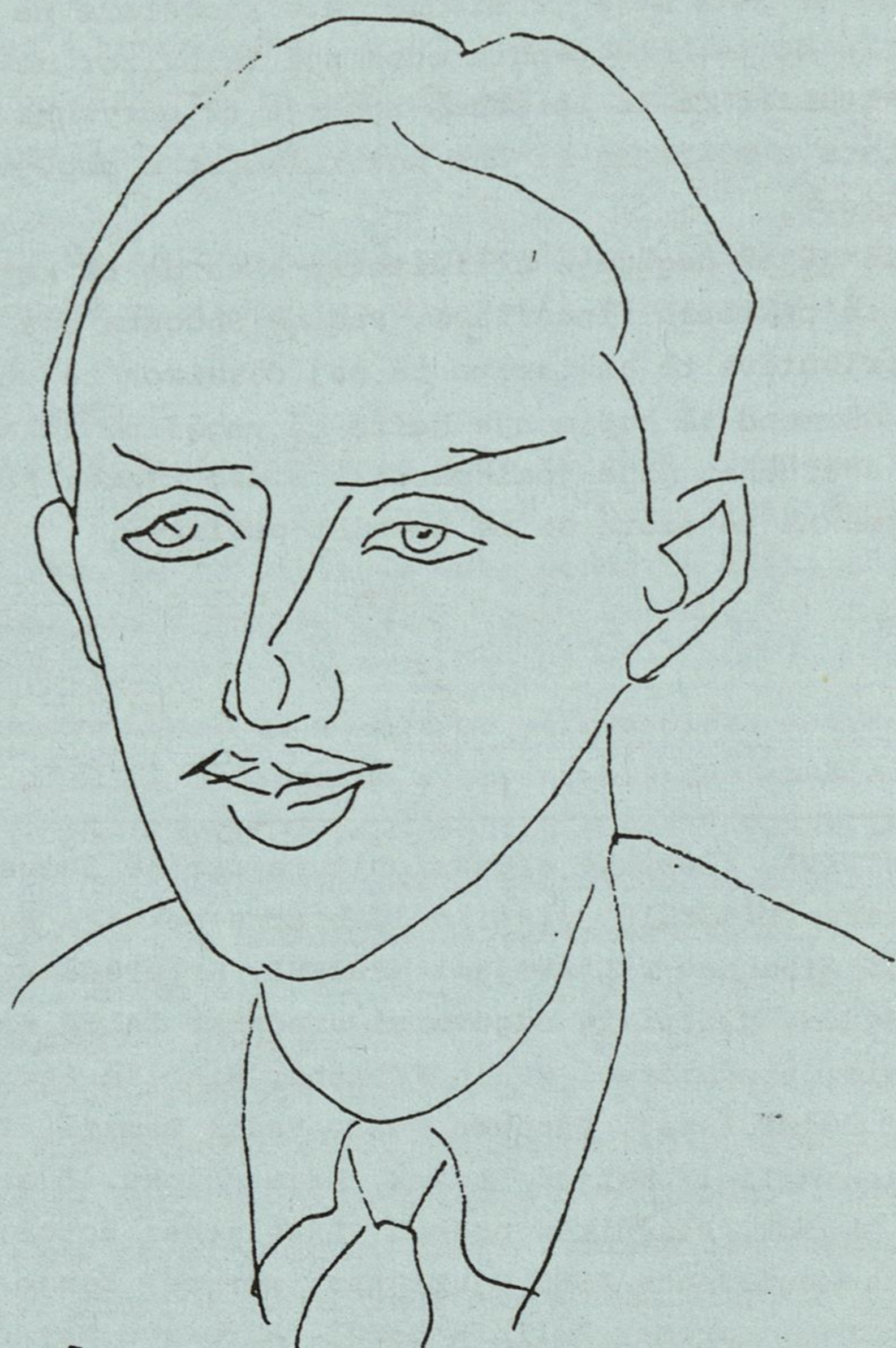
Seksioni për informin do të lajmërojë mbi punën e Shoqatës. Njëherit do të përcjellë ngjarjet kulturore nga fusha e kulturës shqiptare e sllovene si dhe ajo jugosllave (mirret vesh edhe ato nga bota e jashtme) dhe për to do të informojë anëtarët e

saj. Poashtu Seksioni për informim ka për detyrë që në lokalet e Shoqatës të vijnë shtypi i përditshëm e ai periodik nga gjithë Jugosllavia e bota e jashtme.

Që të jetë më e larmishme jeta shoqërore në lokale të Shoqatës do ta ketë vendin edhe një televizor me video. Në video kasetat do të ipizohen ngjarje të ndryshme nga kultura shqiptare e sllovene si dhe nga kulturat e popujve të tjerë jugosllavë.

Shoqata që të degëzojë aktivitetin e sa do të ketë nevojë për mjete të caktuara financiare. Pasi që Shoqata pos anëtarësisë e kontributeve të anëtarëve të saj dëshiron të vetëfinancohet, kemi ndërmend të hapim nje buffe të vogël në lokalet e saj ku do të shërbehet pije joalkoolike e diç tjetër për të grimtuar me çmime më të ulëta se në lokalet publike.

ALTERNATIVA, fletuskë e Seksionit Letrar të Shoqatës Kulturore Shqiptare "MIGJENI", glasillo literarne sekcije Kulturnega društva Albancev v Ljubljani MIGJENI. Kryeredaktor e redaktor përgjegjës, glavni in odgovorni urednik: SALIH KABASHI. Redaksia, uredništvo: Salih Kabashi, Nikollë Berishaj, Jaša Zlobec, Gani Lipaj, Zdravko Duša, Fadil Demiri, Peter Božič, Shkëlzen Maliqi, Matjaž Hanžek, Naim Maloku. E shtypi, natisnila: Cveta Skušek, Plečnikov podhod, Ljubljana; Botoi, izdala Univerzitetna konferenca ZSMS Ljubljana; për të, zanjo: Gorazd Drevenšek. Përgatitja, oprema: Salih Kabashi. Adresa e përkoshme e Shoqatës dhe e revistës, začasni naslov društva in glasila: Zveza kulturnih organizacij, Mestni odbor, Krekov trg 2, Ljubljana. Kontributet vullnetare mund ti dërgoni në; prostovoljne prispevke lahko pošljete na žiro račun: LB 50101-678-47303, za šifro 15 (odbor za zaščito človekovih pravic na Kosovu). Çmimi i copës, cena izvoda ALTERNATIVE: 15.000 din.

Migjieri